

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/33
Karar Sayısı : 2010/78
Karar Günü : 3.6.2010
R.G. Tarih-Sayı : 23.10.2010-27738

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay 11. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU : 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na 13.11.1981 günlü, 2559 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle eklenen Ek Geçici Madde 16'nın, Anayasa'nın 2., 7., 12., 13., 49. ve 128. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Resen emeklilik kararının kaldırılması, bu sebeple emeklilikte geçirilen sürenin fiili hizmete ve emekliliğe sayılması, anılan süredeki maaş ve özlük hakları farklarının güncel değeri üzerinden yasal faizi ile birlikte tazmin edilmesi istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu savını ciddi bulan Danıştay 11. Dairesi, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na, 13.11.1981 günlü, 2559 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle eklenen ek geçici 16. maddesi şöyledir:

'Ek geçici 1 nci maddede yazılı durumda bulunan iştirakçilerden anılan maddede belirtilen süre içerisinde emekliliklerini istememiş olanlar 31 Ocak 1982 tarihine kadar; atanmaları Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılmış olanlar atanmalarındaki usule göre, diğerleri müşterek kararla resen emekliye sevkedilebilirler.

Herhangi bir Bakanlığa bağlı olmayan Kuruluşlardaki iştirakçiler hakkında da yetkili organlarının teklifi, Maliye Bakanının önerisi üzerine müşterek kararla yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

Bunlara değişik 41 nci madde hükümlerine göre aylık bağlanmakla beraber emekli ikramiyeleri % 15 fazlasıyla ödenir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Mahkeme, başvuru kararında Anayasa'nın 2., 7., 12., 13., 49. ve 128. maddelerine dayanmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 7.5.2009 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- İtiraz Konusu Kuralın Anlam ve Kapsamı

İtiraz konusu kural kapsamına girenlerin belirlenmesinde, 2559 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle 5434 sayılı Yasa'ya eklenen ek geçici 15. ve ek geçici 18. maddelerin gözetilmesi gerekmektedir.

5434 sayılı Yasa'nın ek geçici 15. maddesinde, yirmi fiili hizmet yılını veya ellibeş yaş ve on fiili hizmet yılını dolduran iştirakçilerden, 31 Aralık 1981 tarihine kadar emekliliklerini isteyen ve bu madde hükümlerine göre emekli edilmeleri kurumlarınca kabul edilenlere aylık bağlanması ve emekli ikramiyelerinin % 25 fazlası ile ödenmesi öngörülmüştür.

5434 sayılı Yasa'nın ek geçici 18. maddesinde ise Anayasa Mahkemesi üye ve yedek üyeleri ile raportörleri, hâkimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu mesleklerden sayılan görevlerde bulunanlar, Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları ve Sayıştay savcı ve yardımcıları, tıp doktorları, üniversitelerin, İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta 'Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün öğretim üye ve yardımcıları ile subay, astsubay, uzman çavuş ve uzman jandarmalar hakkında itiraz konusu kuralın uygulanmayacağı belirtilmiştir.

İtiraz konusu 5434 sayılı Yasa'nın ek geçici 16. maddesiyle, ek geçici 15. maddede yazılı durumda bulunan iştirakçilerden 31 Aralık 1981 tarihine kadar emekliliklerini istememiş olanların, 1 Ocak 1982 ilâ 31 Ocak 1982 tarihleri arasında atanmaları Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılmış olanların atanmalarındaki usule göre, diğerlerinin ise müşterek kararla resen emekliye sevk edilebilmeleri, emekli aylığı bağlanmakla beraber emekli ikramiyelerinin de % 15 fazlasıyla ödenmesi öngörülmüştür.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında itiraz konusu kuralla idareye bir kısım kamu görevlilerini resen emekliye sevk etme yetkisi verildiği, bu yetkinin ölçütlerinin ve uygulama esaslarının yasa ile belirlenmediği, uygulamanın tamamen idarenin takdirine bırakıldığı, kural gereğince otuzüç merkez valisinin herhangi bir gerekçe gösterilmeden resen emekliye sevk edildikleri, bunlardan bir kısmının daha sonra açıktan atama suretiyle merkez valisi kadrolarına atandıkları, Devletin

kamuda olanlar dahil olmak üzere tüm çalışanların yaşam seviyelerini yükseltmek, çalışanları korumak ve çalışmayı desteklemekle yükümlü olduğu, haklı nedene dayanmayan gerekçelerle yasa kuralıyla işe son vermenin çalışma hakkının özüne dokunduğu, bu nedenlerle kuralın Anayasa'nın 2., 7., 12., 13., 49. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Anayasa'nın 7. maddesinde 'Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez.', 128. maddesinde ise 'Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir" denilmektedir.

5434 sayılı Yasa'nın 40. maddesinde Emekli Sandığı iştirakçilerinin zorunlu yaş haddi, istisna tutulanlarda 60, diğerlerinde 65 yaşın doldurulduğu tarih olarak belirlenmiş olduğu halde itiraz konusu kuralla, yirmi fiili hizmet yılını veya ellibeş yaş ve on fiili hizmet yılını dolduran iştirakçileri, sınırlı süreli de olsa idarenin resen emekliye sevk edebilmesi düzenlenmiş, bu koşullara sahip olanlar arasından resen emekliye sevk edilecek kişilerin belirlenmesinde herhangi bir ölçüt getirilmeyerek inisiyatif tamamen idareye verilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine göre düzenlemelerin açık, öngörülebilir ve sınırlarının belirli olması, keyfiliğe neden olabilecek uygulamalara yol açmaması gerektiğinden, resen emekliye sevk edilecek kişilerin belirlenmesinde yetkiyi tamamen idareye bırakan kuralın hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı açıktır. Ayrıca, yasa ile esasları belirlenmeden, çerçevesi çizilmeden idareye yetki verilmesi yasa ile düzenleme anlamına da gelmez.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

İtiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırı görülerek iptaline karar verilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 12., 13. ve 49. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

VI- SONUÇ

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na 13.11.1981 günlü, 2559 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle eklenen Ek Geçici Madde 16'nın Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 3.6.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 2009/33

Karar Sayısı : 2010/78

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU